GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŮ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 51. *Vinerĭ, 6 (18) Martie.* **1887.**

Brașovŭ, 5 Martie 1887.

A învinsŭ textulŭ dualisticŭ alŭ bancnotelorŭ asupra textului poliglotŭ. Articululŭ 82 alŭ statutului băncei a fostŭ primitŭ de camera din Viena cu majoritate de voturĭ, respingêndu-se propunrea minorității privitóre la textulŭ poliglotŭ alŭ notelorŭ.

Nicĭ odată nu s'a documentatŭ mai bătătorŭ la ochĭ situațiunea cu totulŭ anormală în relațiunile de dreptŭ publicŭ interióre ale monarchiei, ca acum, cu ocasiunea votărei de Marțĭ în camera deputaților cislaitanĭ; nicĭ-odată nu a eșitŭ mai bine la lumină sila, ce o impunŭ împrejurările de aḍĭ politicei austriace.

Textulŭ dualisticŭ alŭ bancnotelorŭ a învinsŭ, dér ce învingere a fostŭ acésta ne arată următórele date și cifre: Au votatŭ pentru textulŭ poliglotŭ alŭ bancnotelorŭ toțĭ deputații cehĭ, Slovenii și câțĭva membri ai clubului trentinŭ. Mulțĭ Polonĭ s'au abținutŭ dela votŭ, și érășĭ mulțĭ deputațĭ nemțĭ conservatorĭ s'au absentatŭ. Și ministrulŭ br. de Prazak s'a depărtatŭ din ședință înainte de votare, ceea ce constatându-se a produsŭ rîsete ironice pe băncile deputaților cehĭ. Astfelŭ dintre 194 de voturĭ, ce au fostŭ date în contra propunerei deputatului Trojan, care cerù textulŭ poliglotŭ, numai 64 de voturĭ au fostŭ date de membrii partidei guvernului, pe când celelalte 130 de voturĭ au fostŭ ale oposițiunei.

Deputații germanĭ opoziționalĭ au votatŭ toțĭ cu guvernulŭ, după ce mai înainte deputatulŭ Scharschmid a datŭ în numele lorŭ o caracteristică declarațiune, ḍicêndŭ, că dênsulŭ cu soții sĕi nu dă o importanță deosebită textului poliglotŭ alŭ notelorŭ; de altă parte în privința materială ei n'ar avé sĕ obiecteze nimicŭ în contra propunerei minorității, dér voescŭ sĕ documenteze și cu acéstă ocasiune, că ei punŭ interesele statului mai pe susŭ de tóte și nu se abatŭ dela acésta nicĭ prin aducerea aminte de acea declarare a guvernului, că elŭ póte sĕ guverneze și fără Germanĭ, și că póte sĕ încheie pactulŭ cu Ungaria și numai cu ajutorulŭ propriei sale partide. — Dintre Germanĭ numai doi deputațĭ din Alpĭ au votatŭ cu Cehii.

Va sĕ ḍică cabinetulŭ Taaffe s'a vĕḍutŭ constrînsŭ de împrejurărĭ în contra convingerei sale mai bune de-a apĕra textulŭ dualistŭ alŭ bancnotelorŭ, și din posițiunea strîmtorată, în care l'a adusŭ cererea justă și temeinică a Cehilorŭ nu a pututŭ scăpa decâtŭ numai cu concursulŭ contrarilorŭ sĕi celorŭ mai înverșunațĭ, a Nemților din oposițiune.

Intr'adevĕrŭ este de totŭ ciudată o asemenea apariţiune, dér într'însa se oglindéză numai deosebirea capitală, ce esistă între politica interióră a Austriei și între aceea a Ungariei, deosebire ce a adus'o și mai multŭ la ivélă cérta asupra textului bancnotelorŭ.

S'a doveditŭ în cursulŭ desbaterei de către deputații cehĭ, că nimicŭ nu stă în cale ca sĕ se pótă esecuta cererea textului poliglotŭ alŭ bancnotelorŭ, afară de relațiunile ce esistă între guvernulŭ din Viena și din Pesta. Insușĭ ministrulŭ de finanțe austriacŭ n'a pututŭ aduce nimicŭ ponderosŭ în contra propunerei minorității, decâtŭ că guvernulŭ se află într'o mare strîmtóre.

Cum sĕ ne esplicămŭ acestŭ lucru? Același guvernŭ care și-a scrisŭ pe stégŭ egala îndreptățire a limbilorŭ și a naționalităților nu póte sĕ facă, ca acestei egale îndreptățirĭ sĕ i se dea espresiune și pe notele băncei, prin câte-va cuvinte scrise în limbile slave și romanice ale locuitorilorŭ din imperiu, din causă că Ungurii nu se învoiescŭ.

Asupra causelorŭ, pentru carĭ guvernulŭ austriacŭ se vede forțatŭ a ceda pretensiunilorŭ unguresci cu sacrificarea proprielorŭ sale principii, aducŭ órecare lumină vehementele atacurĭ ce le îndréptă ḍiarulŭ semi-oficiosŭ germanŭ „Kölnische Zeitung,“ în contra cabinetului Taaffe în aceleașĭ momente, când Cehii se plângŭ, că elŭ se arată prea slabŭ față cu Ungurii, că capitulézä dinainte pretensiunilorŭ maghiare ș. a.

Numitulŭ ḍiarŭ laudă mai întâiu pe contele Kalnoky, că e abilŭ în ale diplomației și unŭ amicŭ în care Germania se póte încrede și care, întărindu-se în posițiunea lui prin sprijinulŭ delegațiunilorŭ, este pentru Germania unŭ conducĕtorŭ binevenitŭ și plăcutŭ alŭ politicei austriace; dér, ḍice „Köln. Ztg.“, Kalnoky este scurtŭ vĕḍĕtorŭ în politica interióră, dela care depinde viitorulŭ, căcĭ la din contră elŭ ar trebuì sĕ védă, că alianța între Germania și Austria nu póte fi durabilă și pe deplinŭ sinceră décă politica Germaniei se va face dependentă dela bunăvoința lui „pane“ Rieger... Décă contele Kalnoky ar avé destoinicia unui cancelarŭ elŭ ar trebui sĕ se opună politicei cabinetului Taaffe și sĕ sprijinéscă centralismulŭ, bine sciindŭ că Germania póte afla garanțiă și sprijinŭ numai la elementulŭ germanŭ și maghiarŭ din monarchia austro-ungară.

Mai este va se ḍică și Berlinulŭ la mijlocŭ când e vorba de-o direcțiune séu alta, ce se pretinde sĕ o urmăréscă guvernulŭ austriacŭ, și acésta ilustréză în modŭ caracteristicŭ marea îngăduință și cruțare cu care se pórtă cabinetulŭ Taaffe față cu Ungurii.

Cehii și ceilalțĭ soțĭ ai lorŭ le cunoscŭ tóte aceste fórte bine și de aceea procederea lorŭ energică în afacerea textului poliglotŭ alŭ bnacnotelorŭ posede o deosebită importanță.

Scimŭ că până aḍĭ Cehii șĭ-au impusŭ cea mai mare reservă față cu Ungurii și décă acum deodată se pronunță cu atâta amărăciune în contra „șovinismului unguréscŭ,“ acésta dovedesce, că vorŭ sĕ iésă din reserva lorŭ și sĕ începă fupta pe față cu înrîurințele contrariă nisuințelorŭ de egală îndreptățire ale popórelorŭ din Austria.

Spre a salva celŭ puținŭ decorulŭ principiilorŭ ce le profeséză maioritatea, comisiunea camerei a propusŭ la articululŭ 82 alŭ statutelorŭ băncii o resoluțiune, prin care se provócă guvernulŭ ces. reg. ca atuncĭ când va fi vorba din nou de compunerea tiparului bancnotelorŭ, sĕ stabiléscă în înțelegere cu guvernulŭ ungurescŭ o asemenea schimbare a statutelorŭ băncii, care sĕ admită și indicarea poliglotă a valórei pe lângă textulŭ germanŭ.

Acésta resoluțiune s'a primitŭ cu 120 contra a 105 voturĭ și astíelŭ a fostŭ salvatŭ celŭ puțin principiulŭ. Pactulŭ ce espiră încă nicĭ nu este încheiatŭ și cine scie prin câte fase va mai trece monarchia acésta până la altŭ nou pactŭ!

Textulŭ poliglotŭ alŭ bancnotelorŭ.

Discursulŭ deputatului Dr. Gregr ținutŭ în ședința dela 14 Martie a camerei deputaților din Viena.

„Domnilorŭ! Décă cu ocasiunea vorbirei mele de aḍĭ nu roșescŭ de rușine, acésta vine de acolo, că noi în cursulŭ ultimilorŭ optŭ anĭ, de când deputații poporului boemŭ au întratŭ în „Reichsrath,“ de când noi servimŭ atâtŭ de fidelŭ și necondiționatŭ acestui guvernŭ, deja amŭ întêmpinatŭ atâta ignorare, atâta umilință, atâta desprețuire, încâtŭ abia mai simțimŭ, décă ni-se aplică o nouă lovitură de pumnŭ în față, și o lovitură de pumnŭ în față va fi, décă vețĭ respinge propunerea, privitorŭ la textulŭ poliglotŭ alŭ bancnotelorŭ. Inainte cu câtva timpŭ amŭ încuviințatŭ 12 milióne pentru echiparea gloatelorŭ înainte cu câteva ḍile 52½ milióne fl. pentru mĕsurĭ militare și în scurtŭ timpŭ vomŭ hotărî bugetulŭ. Celŭ puținŭ a patra parte din acéstă sumă va fi jertfa de banĭ ce o aduce poporulŭ boemŭ statului austriacŭ, și chiar jertfa de sânge a fiilorŭ sĕi în adevĕrŭ nu este mică. Acum pășesce poporulŭ boemŭ prin deputații sĕi înaintea acestui guvernŭ și ḍice: Economia nóstră e decăḍută și apróре de ruină, ne rugămŭ — a pretinde amŭ uitatŭ de multŭ — sĕ ni-se ia economia nóstră sub scutŭ.

Nu, ḍice guvernulŭ, căcĭ acésta costă banĭ! Și érășĭ ne rugămŭ și ḍicemŭ: Mijlócele nóstre de comunicațiune se nămolescŭ; ne rugămŭ a ni-se da sprijinŭ pentru regularea rîurilorŭ. Nu, ḍice guvernulŭ, căcĭ acésta costă banĭ! Ne mai rugămŭ încă, deórece școla nóstră superióră e neîndestulitorŭ înzestrată, comunele nóstre gemŭ sub povara școlelorŭ medii pe care trebue sĕ le susțină; școlele nóstre industriale suntŭ neîndestulitóre; rugămŭ pe guvernŭ sĕ ne dea sprijinŭ. Nu, ḍice guvernulŭ, căcĭ acésta costă banĭ! Arta nóstră e decăḍută; ne rugămŭ pentru sprijinŭ. Nu, ḍice guvernulŭ, căcĭ acésta costă banĭ! Clădirile monumentale ale țĕrei nóstre cadŭ în ruine; cu câteva mii de florinĭ s'arŭ puté susținé acelea spre onórea Austriei. Nu, ḍice guvernulŭ, căcĭ acestea costă banĭ!

După ce așadéră noi amŭ fostŭ respinșĭ cu tóte cererile care costă banĭ, vine în fine poporulŭ boemŭ cu o rugare, care nu costă banĭ. Camerile de comerțŭ boeme și cu ele mai tóte cercurile poporațiunei boeme se adreséză către guvernŭ și cameră cu rugarea, ca la nouĕle tractărĭ cu banca sĕ ia în considerare și trebuințele economice ale regatului Boemia. Dér și aci suntemŭ respinșĭ, nu fiindŭ-că costă banĭ, ci fiindŭ-că nu le place acționarilorŭ băncii. Și așa venimŭ în fine cu o ultimă și cea mai mică rugare, care nu costă nicĭ unŭ crucerŭ pe nimenea, care nu alteréză ființa și conducerea afacerilorŭ ale băncii și nu aduce pagubă nimĕrui pe pămêntŭ, cu rugarea privitóre la textulŭ poliglotŭ alŭ bancnotelorŭ. Intregŭ poporulŭ boemŭ doresce, ca ceea ce li se spune ómenilorŭ pe bancnote, sĕ li-se spună într'o limbă, pe care o și pricepŭ ómenii. Ăsta-i totŭ cuprinsulŭ rugărei. Décă textulŭ de pe bancnotele nóstre ar fi compusŭ în limba arabă orĭ chineză, toțĭ arŭ numi-o acésta unŭ nonsens, fiind-că nimenea nu pricepe în Austria arăbește séu chinezesce. Dér îmĭ vețĭ concede, că suntŭ în Austria milióne de ómenĭ, carĭ totŭ așa de puținŭ pricepŭ nemțesce și unguresce, ca și arăbesce și chinezesce. (Vii aprobărĭ în drépta.) Și décă prin urmare în primulŭ casŭ se vorbesce de unŭ nonsens, atuncĭ ca consecință logică și alŭ doilea casŭ e unŭ nonsens.

Deja în anulŭ 1877 a întêmpinatŭ compunerea de acum a bancnotelorŭ mare resistență, și însușĭ actualulŭ ministru de justiţiă Dr. Prazak a fostŭ acela, care în numele dreptei întregĭ și chiar alŭ Polonilorŭ a rostitŭ cuvintele: „Cu mijlóce ce ne înfățișéză unŭ cinismŭ fără esemplu s'a hotărîtŭ, ca tóte tractările sĕ se ia la protocolŭ numai în aceste două limbĭ, în cea germană și maghiară, și astfelŭ au înfățișatŭ în forma bancnotelorŭ aceste două limbĭ ca singurele îndreptățite, décă n'ar fi esistatŭ nicĭ o altă considerațiune contra acestorŭ proiecte, ar fi trebuitŭ sĕ votezŭ eu în contra lorŭ din acestŭ temeiu.“ De atuncĭ d. deputatŭ Prazak a devenitŭ ministru. Nu sciu câtŭ de departe a mersŭ ingerința ministrului Dr. Prazak asupra tractărilorŭ cu Ungaria și décă lui la tractările asupra prelungirei privilegiului băncii i s'a cerutŭ în specialŭ opiniunea. (Mare ilaritate în stânga.) Dér ca membru alŭ guvernului pórtă rĕspunderea pentru acele tractărĭ (Fórte adevĕratŭ! în stânga) și sunt în adevĕr curios, că óre în acéstă cestiune ministrul Prazak va vota în contra deputatului Prazak (Ilaritate.) Dér unŭ lucru reese în modŭ necesarŭ din acestŭ casŭ, că în fine trebue sĕ șéḍă odată în consiliulŭ corónei unŭ bărbatŭ, care scie representa trebuințele, interesele și dorințele poporului boemŭ cu energiă și cu zelŭ. Căcĭ acestŭ locŭ este acela, care cu tótă forma constituțională a statului nostru este singurulŭ, unde se decide despre sórtea popórelorŭ, ér nu în parlamentŭ, care deja de multŭ a decăḍutŭ la trépta de o simplă mașină de totŭ a guvernului. (Vii aplause și strigărĭ de aprobăre în drépta).

Pentru ce nu vreau sĕ încuviințeze acéstă cerere privitóre la textulŭ poliglotŭ alŭ bancnotelorŭ? Nu cumva e ceva nou séu neauḍitŭ? Din contră, de când au esistatŭ bancnote în Austria, textulŭ a fostŭ dela începutŭ tipăritŭ în tóte limbile imperiului și însușĭ absolutismulŭ germanisătorŭ n'a procedatŭ la nicĭ o astfelŭ de

modificare, cum s'a întêmplatŭ acésta acum. Insuşĭ absolutismulŭ a fostŭ pré cum se cade, decâtŭ ca sĕ întreprindă astfelŭ de vexaţiunĭ cu popórele. (Fórte adevĕratŭ! în drépta). Numai în statutulŭ băncii din anulŭ 1863 nu se cuprinde nimicŭ despre textulŭ bancnotelorŭ. In acéstă direcţiune ministrulŭ de finanţe a datŭ următorulŭ emisŭ, în care se ḑice: »Octogonulŭ pe partea dréptă a bancnotei conţine cuvintele 100 fl. în ḑece limbĭ ale regatelorŭ şi ţĕrilorŭ monarchiei.“ Subscrisŭ e ministrulŭ de finanţe de atuncĭ Plener. (S'auḑimŭ! în drépta). Credŭ că pe acestŭ bărbatŭ nimenea nu-lŭ va ţiné de unŭ şovinistŭ cehŭ. Dér chiar unŭ centralistŭ atâtŭ de incarnatŭ, cum era Plener, nu s'a demisŭ sĕ facă o astfelŭ de modificare în textulŭ bancnotelorŭ, care sĕ ofenseze popórele Austriei, pentru aşa ceva a trebuit sĕ vină ântêiu unŭ ministerŭ Auersperg şi unŭ ministerŭ Taaffe. (Ilaritate în stânga). Sperŭ, că d deputatŭ Plener fiiulŭ nu va lucra mai nenobilŭ, decâtŭ cum a lucratŭ Plener tatălŭ. (Fórte bine! în drépta).

Ministru de finanţe la cererea d'a fi poliglotŭ textulŭ bancnotelorŭ a replicatŭ, că după cum crede elŭ nu acesta e loculŭ potrivitŭ d'a lua o decisiune asupra egalei îndreptăţirĭ a limbilorŭ. Ministrulŭ de finanţe a ḑisŭ mai departe, că nu pune nicĭ unŭ preţŭ pe aceea, ca limba sa maternă sĕ figureze cu douĕ cuvinte într'unŭ unghiu alŭ bancnotelorŭ. Are dreptate, nicĭ sĕ nu figureze limbile popórelorŭ Austriei în douĕ cuvinte într'unŭ unghiu alŭ bancnotelorŭ, ci egala îndreptăţire cere, ca *întregulŭ textŭ alŭ bancnotelorŭ sĕ se cuprindă pe ele în tóte limbile*. (Fórte adevĕratŭ! în drépta.) Dér décă ministrulŭ de finanţe a adausŭ cu óre-care dispreţŭ, că nu pune nicĭ unŭ preţŭ pe aceea, ca aceste cuvinte sĕ se cuprindă pe bancnote, eu credŭ că dênsulŭ ar trebui sĕ pună preţŭ pe aceea şi sĕ nu-i fiă indiferentŭ, căcĭ trebue sĕ scie şi a sciutŭ, că e dorinţa unorŭ popóre întregĭ (Fórte adevĕratŭ! în drépta) şi faţă cu o astfelŭ de cerere opiniunea singuraticelorŭ persóne, de arŭ fi chiar miniştri, sĕ se dea câtŭ mai la o parte. Dér credŭ, că cu aceste cuvinte ministrulŭ n'a luatŭ lucrulŭ atâtŭ de seriosŭ. Am convingerea, că va pune fórte mare preţŭ pe aceea şi va afla o fórte mare satisfacţiune în aceea, décă i-ar succede faţă cu Ungurii a pune chiar aceste douĕ cuvinte pe textulŭ bancnotelorŭ. (Aşa e! în drépta.) Dér tocmai acésta e tristŭ şi ruşinătoru în tótă afacerea, nu ruşinătorŭ pentru noi, ci ruşinătorŭ pentru guvernulŭ austriacŭ, că e atâtŭ de slabŭ, atâtŭ de fără ajutorŭ şi atâtŭ de neputinciosŭ faţă cu Ungurii, că nu i-a fostŭ cu putinţă nicĭ măcar a pune aceste douĕ cuvinte în textulŭ bancnotelorŭ. (Bravo! Bravo! în drépta.) (Va urma)

SCIRILE ḐILEI.

„Fóia Diecesană“ din Caransebeşŭ publică următorulŭ avisŭ: »Comitetulŭ centralŭ, instituitŭ pentru arangiarea festivităţii *iubileului de 50 de anĭ* alŭ preoţiei Preasfinţiei Sale d-lui Episcopŭ diecesanŭ *Ioanŭ Popasu*, în urma mai multorŭ recercărĭ venite din afară se vede îndemnatŭ de a aduce la cunoscinţa onoratului clerŭ şi poporŭ din diecesă, că aderéză la idea emanată din partea mai multorŭ onoraţiorĭ ai diecesei, ca din incidentulŭ acestui iubileu sĕ se înfiinţeze o *fundaţiune*, carea sĕ pórte numele Inaltului iubilarŭ. Şi acésta o face cu atâtŭ mai vîrtosŭ, pentru că însuşĭ comitetulŭ centralŭ în listele emise a declaratŭ, că prisosulŭ se va întrebuinţa spre unŭ scopŭ filantropicŭ, nedeterminându-lŭ însĕ mai de aprópe. Decĭ, aducêndŭ acésta la cunoscinţa on. clerŭ şi poporŭ alŭ diecesei, ne rugămŭ, ca avêndŭ în vedere scopulŭ celŭ sublimŭ de mai susŭ, fiecare sĕ binevoéscă a contribuì în acestŭ înţelesŭ. Éră ce privesce însăşĭ fundaţiunea, comitetulŭ va depune acéstă causă în mânile ven. sinodŭ eparchialŭ, spre luarea ulteriórelorŭ disposiţiunĭ. Caransebeşŭ, din şedinţa comitetului centralŭ ţinută la 21 Februarie (7 Martie) 1887. Filaretŭ *Musta* m. p., protosincelŭ, ca preşedinte. Traianŭ *Barzu*, notarŭ.«

—x—

Rabinulŭ din Bistriţă, Eugenŭ Horowitz, e distinsŭ de »Kolozsvar“ cu linguşitorulŭ titlu de „patrioticŭ«, fiindŭ că s'a oferitŭ de bunăvoiă a face colecte între credincioşii sĕi pentru Kulturegylet. E lucru vechiu că jidovii suntŭ cei mai „patrioţĭ«, sciu ei jupânii ce facŭ. In curêndŭ are sĕ vină timpulŭ când jidovii vorŭ linguşi pe Ungurĭ cu titlulŭ de „patrioţĭ“.

—x—

Cu începerea anului şcolarŭ 1887/88 (la 1 Septemvre în scólele reale militare, la 18 Septemvre în orfelinatulŭ militarŭ şi în academiile militare) *suntŭ de ocupatŭ* în institutele c. r. de cultură şi crescere militare vr'o 300 de locurĭ erariale fără nicĭ o plată şi cu jumĕtate plata, apoi locurĭ fundaţionale şi cu plată. Acestea se împartŭ astfelŭ: 20 în orfelinatulŭ militarŭ, 190 în anulŭ I-iu alŭ scólelorŭ reale inferióre militare, 30 în anulŭ alŭ III-lea alŭ scólelorŭ reale inferióre militare, 60 în anulŭ I-iu alŭ academiilorŭ militare, şi adecă: 30 locurĭ în academia militară din Wiener-Neustadt şi 30 în academia technică militară din Viena. In anulŭ alŭ II-lea şi alŭ III-lea alŭ scólelorŭ reale inferióre militare, apoi în toţĭ anii scólelorŭ reale superióre militare o primire regulată nu esistă, çi în aceştĭ anĭ numai acele locurĭ se ocupă, care devinŭ libere prin întêmplătóre scădere (mórte, concediare ş. a.) Pretenţiune asupra locurilorŭ erariale scutite de plată séu cu jumĕtate plata în scólele reale şi academiile militare au numai fii de ofiţerĭ, de funcţionarĭ militarĭ, de subofiţerĭ ai statului activŭ şi alŭ invaliḑilorŭ, de suboficerĭ şi de maestri ai capelelorŭ militare retraşĭ din armată, apoi de funcţionarĭ şi servitorĭ ai curţii şi civilĭ ai statului.

—x—

Pictorulŭ *Munkacsy* va lucra trei tablourĭ ce au sĕ împodobéscă noulŭ edificiu parlamentarŭ din Pesta. Pentru aceste tablourĭ şi-a alesŭ următórele motive: „Luarea în posesiune a ţĕrii prin Arpad“, „Intemeiarea statului Ungaria“ şi „Ântêia legislaţiune prin regele Stefanŭ celŭ sfântŭ«.

—x—

Marţĭ în sĕptĕmâna trecută isbucnì unŭ *incendiu* într'unŭ magazinŭ de furagiu alŭ casarmei de cavaleriă din *Oradea mare*, nimicindŭ coperişulŭ şi provisiunile de fênŭ şi paie grămădite acolo. In timpulŭ focului, vr'o 80 de cai ce erau păziţĭ în curte rupseră căpestrele cu care erau legaţĭ şi o luară la fugă din curtea casarmei pe strade, pricinuindŭ mare panică între trecĕtorĭ. Mai mulţĭ husarĭ fură trimişĭ sĕ întórcă caii, dér nu isbutiră. Atuncĭ unui cornistŭ husarŭ îi venì o ideă mântuitóre. Luà trâmbiţa şi suflà semnalulŭ pentru hrană. Auḑindŭ caii cunoscutulŭ semnalŭ, ciuliră urechile şi se întórseră de bună voiă în trapŭ la casarmă. Foculŭ a fostŭ stinsŭ într'o jumĕtate de óră.

—x—

Alŭ patrulea congresŭ alŭ corpului didacticŭ din România va fi la Iaşĭ, în ḑilele de 30 şi 31 Martie şi 1 Aprilie viitorŭ Se va discuta: *Organisarea învĕţământului secundarŭ.*

Procesŭ de calumniă

contra d-lui *Franciscŭ Hossu Longinŭ*, advocatŭ în Deva.

(Urmare şi fine.)

In primăvéra anului 1881, fără a presupune ce mĕ aştéptă, am fostŭ necesitatŭ — căcĭ eu nu aveamŭ sĕ comunicŭ vre-odată cu d-sa, — sĕ întru în edificiulŭ presidialŭ într'o afacere advocaţială. Momentulŭ aşteptatŭ a sositŭ. Preşedintele, după ce s'a purtatŭ cu mine într'unŭ modŭ neobicĭnuitŭ, ca pupăză pe colacŭ, mĭ-a arătatŭ uşa.

Atâta nu a fostŭ de ajunsŭ, ci de locŭ a făcutŭ arătare în scrisŭ contra mea, că eu m'aşŭ fi purtatŭ necuviinciosŭ faţă cu elŭ, şi pentru aceea a trebuitŭ sĕ mĕ îndrume afară, decĭ a cerutŭ pedepsirea mea şi sĕ se învite şi camera advocaţială, ca şi acolo sĕ fiu pedepsitŭ.

Tribunalulŭ — la care d-sa e şefŭ. — luândŭ arătarea preşedintelui dreptŭ „documentŭ publicŭ“ (Közokmány) fără sĕ mĕ asculte şi fără ca sĕ facă vre-o investigaţiune óre-care, m'a adjudecatŭ la o amendă de 50 fl. şi a decisŭ sĕ se învite camera advocaţială din Alba-Iulia a face acelaşĭ lucru. Tabla reg. a întăritŭ acéstă adjudecare şi a modificatŭ numai suma pedepsei scăḑêndu'o la 10 fl.

Eu de altă parte — de locŭ — am făcutŭ arătare la ministru de justiţiă, cerêndŭ unŭ comisarŭ, ca sĕ investigeze faptulŭ, şi totŭ odată am cerutŭ şi scutulŭ camerei advocaţiale.

D-lŭ ministru — cu tóte că l'am solicitatŭ în mai multe rêndurĭ, — trei anĭ de ḑile nu mĭ-a rĕspunsŭ nimicŭ; în fine (după afacerea dela 22 Nov. 1883) m'am treḑitŭ într'o ḑi, că mi se renapoiază tóte plânsorile, cu acelŭ rĕspunsŭ, că înalta Curiă nu a aflatŭ nimicŭ de urmăritŭ, — decĭ jalbele mi-se renapoiază. Camera advocaţială în adunarea generală procsimă a decisŭ, ca în raportulŭ anualŭ, sĕ raporteze ministrului de justiţiă despre şicanele şi tractările ce le îndurŭ sistematicŭ din partea preşedintelui tribunalului din Deva. Acestŭ decisŭ asemenea s'a întăritŭ de înalta Curiă. Tóte aceste ar fi fostŭ, cum ar fi fostŭ, ei, dér duşmanulŭ meu nu s'a mulţămitŭ numai cu atâta.

Ca ilustraţiune şi ca sĕ aveţĭ celŭ puţinŭ o ideiă óre-care, la ce şicane, ce persecuţiunĭ, ce pagube, ce dehonestărĭ şi la ce sĕcăturĭ am fostŭ espusŭ, voiu aminti numai atâta — ceea ce din acte încă se dovedesce afară de tótă îndoéla, — că de când e preşedinte de tribunalŭ în Deva D-lŭ Dr. Solyom Fekete am fostŭ încurcatŭ în trei procese marĭ criminale: 1) pentru *agitare*, 2) pentru *violenţă* contra organelorŭ publice.. şi 3) pentru recenta *irredentă*. Am fostŭ pedepsitŭ celŭ puţinŭ de ḑece orĭ cu amende bănescĭ de 100 fl., 50 fl, 20 fl. şi aşa mai departe. Prin mijlocirea preşedintelui s'au făcutŭ contra mea la camera advocatială arătărĭ éraşĭ de vr'o ḑece orĭ. — Şi mi s'a călcatŭ casa în douĕ rêndurĭ sub cuvêntŭ de perchisiţiune domiciliară.

Că ce a trebuitŭ sĕ suterŭ dela unii subalternĭ hiperzeloşĭ ai contrarului meu, credŭ că e superfluu a spune şi a esplica aicĭ şi aceea, că cu ce inimă şi cu ce disposiţiunĭ spirituale a trebuitŭ sĕ intru ḑilnicŭ în localităţile tribunalului şi ce am simţitŭ, când vrêndŭ, nevrêndŭ, am fostŭ necesitatŭ sĕ dau faţă cu acela, care mĭ a făcutŭ tóte acele, ce se vĕdŭ din actele, ce se află înaintea D-Vóstră.

Este adevĕratŭ, că tóte acusele criminale, ridicate contra mea, s'au doveditŭ de nefundate şi am fostŭ declaratŭ de nevinovatŭ; este adevĕratŭ şi aceea, că amendele bănescĭ tóte le-a cassatŭ înalta Tablă regéscă şi că tóte suspiţionările, luate la protocolŭ de cătră preşedintele Tribunalului din Deva contra mea, până la una s'au constatatŭ de nefundate şi camera advocaţială, pe lângă absolvarea mea, a fostŭ necesitată a aduce şi acele şicane la cunoscinţă ministrului,—ei, dér până mi-s'a judecatŭ nevinovăţia, până s'au cassatŭ amendele şi s'au sistatŭ investigaţiunile la camere, până atuncĭ, ḑicŭ, vĕ puteţĭ închipuì, că cu ce ochĭ am fostŭ privitŭ de amicii, de inimicii, de cunoscuţii şi mai cu sémă de clienţii mei, carĭ şĭ-au încredinţatŭ avutulŭ lorŭ îngrijirei mele.

Vĕ puteţĭ închipui, că cum a înaintatŭ resolvarea favorabilă a causelorŭ mele contrarulŭ meu şi ce părerĭ s'au rĕspânditŭ în publicŭ, care nu cunoscea starea lucrului despre mine.

Apoi, pe când contrarulŭ meu era totŭ îngrăditŭ şi prin disposiţiunile făcute încuragiatŭ, pe atuncĭ eu, fără ajutorŭ, trebuiam sĕ luptŭ totŭ pe câmpŭ deschisŭ şi vocea mea suna totŭ numai în pustiă.

Acestea şi alte asemenea împrejurărĭ şi fapte au premersŭ ḑiua dela 22 Noemvre 1883, când pentru a doua óră am fostŭ insultatŭ, ameninţatŭ şi împedecatŭ în calitatea mea de advocatŭ.

Aceste împrejurărĭ şi fapte m'au impresionatŭ, când am compusŭ şi espedatŭ telegrama şi petiţiunea de sub întrebare, în asemenea situaţiune am fostŭ când, ca păzitorŭ alŭ legii, m'am adresatŭ supraveghiatorului justiţiei, cerêndu-i ajutorulŭ şi arătândŭ rĕulŭ ce bântue justiţia dela noi.

Sunt decĭ de părere, că rĕulŭ, ce am combătutŭ şi am voitŭ a-lŭ lecui, nu se póte stîrpì pe acéstă cale şi că tragerea mea la rĕspundere aicĭ nu are nicĭ o basă legală.

Nĕcazurĭ preoţescĭ.

Cigmău, în Februariu 1886.

Domnule Redactorŭ! S'a scrisŭ şi vorbitŭ cu tótă ocasiunea despre preoţimea română, când acusând'o de indiferentă şi egoistă, când provocând'o ca sĕ-şĭ împlinéscă mai cu energiă datorinţa ce are. Daţi-mĭ voiă Domnule Redactorŭ şi mie, ca unui neînsemnatŭ membru alŭ clerului gr. cat., sĕ presentezŭ on. publicŭ cetitorŭ unŭ tablou fidelŭ alŭ vieţii preoţilorŭ, scosŭ din esperiinţa mea de 18 anĭ, spre a se vedé şi cunósce, în ce împrejurărĭ trăesce preoţimea şi încâtŭ merită ea tótă – căcĭ suntŭ destui, carĭ merită — imputările ḑilnice ce i se facŭ.

Sórtea a decisŭ, ca la începutulŭ carierei mele de preotŭ sĕ vieţuescŭ într'o comună locuită de diferite naţionalităţĭ. Acéstă comună este Ighiulŭ din protopopiatulŭ Albei-Iulie. Aicĭ am aflatŭ poporulŭ bine condusŭ de antecesorii preoţĭ, carĭ au fostŭ bărbaţĭ învĕţaţĭ şi Românĭ bunĭ.

Lucrulŭ celŭ dintêiu alŭ fiăcărui preotŭ este ingrijirea, ca sĕ aibă o scólă câtŭ se póte de bună. Causa scólei dér am îmbrăţoşat'o şi eu cu tótă căldura unui tênĕrŭ, care postpune interesele proprii celorŭ publice naţionalĭ. Cunoscuta axiomă: »voesce şi vei puté“ se adeverì şi de astădată. Cu unŭ poporŭ micŭ şi cu mijlóce fórte modeste s'a efectuitŭ ce nimenea n'ar fi pututŭ crede: o scólă confesională după planulŭ ministerialŭ. Şi care a fostŭ remunerarea pentru atâtea ostenelĭ şi jertfe? Persecuţiunea. Étă pentru ce:

Sub decursulŭ edificărei scólei m'am lipsitŭ de comoditatea de a dispune de o localitate a casei parochiale, in favorulŭ instrucţiunei copiilorŭ. Rĕposatulŭ protopopŭ Gregoriu Elecheşiu stăruia sĕ publicămŭ concursŭ cu 200 fl. la postulŭ de învĕţătorŭ sub cuvêntŭ că aşa cerŭ ordinaţiunile, în urma căruia Prea Veneratulŭ Consistorŭ denumì pe unŭ tênĕrŭ docente, pre care însĕ poporulŭ n'a voitŭ a-lŭ primi. Acésta a fostŭ culpa, pentru carea am fostŭ moralminte crucifiptŭ.

Preotulŭ însĕ nu are numai misiune culturală, ci elŭ este chiămatŭ a lucra şi în altă direcţiune, anume a apĕra interesele poporului orĭ unde cere lipsa. Activitatea mea în direcţiunea acésta captivase aşa de tare voinţa poporului, încâtŭ era totdéuna unitŭ în tóte cestiunile sale vitale.

Disciplina cea bună provocà resistinţa la contrarĭ, carĭ bătură şi la uşa metropolitană, ba denunţările ajunseră şi până la ministerŭ. Obsevândŭ eu intenţiunea contrarilorŭ politicĭ ungurĭ, aşteptamŭ numai ocasiunea ca sĕ mĕ strămutŭ, căcĭ şi aşa parochia îmĭ era de totŭ séracă şi nu satisfăcea nicĭ celorŭ mai modeste pretensiunĭ ale unui preotŭ. Acésta nu întârḑià multŭ, fiindŭ denumitŭ de administratorŭ alŭ parochiei Alba-Iulia-Maierĭ. Dér şi aci îmĭ aflaiu duşmanĭ, carĭ fiindŭ corupţĭ din partea unorŭ ómenĭ interesaţĭ, strigau în gura mare: „nu primimŭ popă datŭ afară de ministerŭ« — alusiune la denunţările corifeilorŭ maghiarĭ din Ighiu. In fine fui provocatŭ sĕ abḑicŭ de acea parochiă, după ce bătusemŭ drumulŭ dela Ighiu până la Alba-Iulia în vre-o 4 Duminecĭ cu spesele proprii, şi am suferitŭ insultele aruncate publice în faţa mea de cei anume instruaţĭ.

Intr'aceea venì altă ocasiune de strămutare la comuna Galda inferióră. Poporulŭ acestei parochii coruptŭ fiindŭ de alţii nu cunósce autoritate preoţéscă, ci se conduce mai numai de frica legilorŭ penale. Antecesorulŭ meu a stăruitŭ după putinţă a face bine, a susţiné or-

dinea şi moralitatea, cu tóte acestea a avutŭ a suferi multe neplăcerĭ din partea poporului. Eu o păţisemŭ însĕ şi mai rĕu. Abia trecuse unŭ anŭ de activitate, şi mĕ pomenescŭ din chiar seninŭ trasŭ şi încurcatŭ în procesŭ, fiindŭ-că prea tare apĕramŭ averea bisericei şi stăruiamŭ pentru susţinerea autorităţii preoţescĭ faţă cu ómeniĭ disordinei şi imoralităţii.

Atâta a fostŭ destulŭ. O comisiune succede altei comisiunĭ ca în contra unui criminalŭ dându-se intr'acea contrarilorŭ bună speranţă de isbândă. Maioritatea poporului scandalisată privea cu uimire la tóte, ér' resultatulŭ fù sacrificarea păstorului ca să se împlinéscă scriptura: bate-voiu păstoriulŭ şi se vorŭ risipi oile«. Astfelŭ pentru zelulŭ meu, neputêndŭ fi bătutŭ de contrarii politicĭ, am fostŭ bătutŭ în fine de ómenii mei agitaţĭ de cărturarĭ şi farisei.

Primisemŭ ordinulŭ a mĕ strămuta la Ghirbomŭ în protopopiatulŭ Sebeşului. Poporulŭ de aicĭ însĕ audise de preotulŭ ţipatŭ din Galda şi nu voia a mĕ primi, ci merse sĕ remonstreze la Esc. Sa. Acum devenisemŭ între două focurĭ. Eu însĕ m'am supusŭ sorţii şi trecui la noua parochiă.

Aci aflasemŭ o şcólă miserabilă, cu unŭ învĕţătorŭ ignorantŭ, care pentru câţiva florenĭ pe anŭ instrua pe câte 10—12 copii a silabisa după metodulŭ primitivŭ, recita cu ei rugăciunile şi atâta era totŭ. Cursulŭ învĕţământului ţinea preste totŭ cam patru lunĭ. Tinerimea adultă avea datină a se aduna în tóte Duminecile şi sĕrbătorile la şcólă, sĕ-şĭ petrécă şi sĕ comită totŭ felulŭ de necuviinţe. Bĕtrânilorŭ le plăcea acésta şi ḑiceau că aşa au făcutŭ şi ei. 'Mĭ succese a face puţină ordine, a aduce de învĕţătorŭ în loculŭ celui neaptŭ unŭ preparandŭ mai cum se cade şi făcui sĕ înceteze încâtva escesele tinerimei, ceea ce produse indignaţiune în poporŭ. Se mai adauge la acésta, că concubinatele erau la ordinea ḑilei. Tinĕrulŭ ducea fata la sine. cu séu fără scirea părinţilorŭ, apoi veneau părinţii şi pretindeau dela preotŭ sĕ servéscă sânţirea casei (osfestania) şi sĕ cetéscă tinerilorŭ molitva „cununiei jumĕtate“. De capacitare nu era vorbă, pentru că ei rĕspundeau că aşa s'au obicinuitŭ.

Afară de acestea porţiunea canonică era micşorată în multe parţele prin lăcomia unorŭ vecinĭ; curatorulŭ fù provocatŭ a o păzi şi reîntregi, în care scopŭ s'au şi făcutŭ paşii de lipsă; acésta încă nu lĭ-a convenitŭ la unii. Însĕ tuturorŭ acestora le puse vêrfŭ evenimentulŭ următorŭ: Făcêndu-se segregarea păşunei preotulŭ a căpĕtatŭ separatŭ de poporŭ unŭ locŭ fórte bunŭ. Cunoscêndŭ eu indignaţiunea poporului din causele enumerate, am tăcutŭ 3 anĭ şi n'am folositŭ separatŭ păşunea, ci cu comuna, care lua în arêndă păşunea domeniului seminarialŭ catolicŭ, lângă care s'a datŭ şi păşunea nóstră parochială. După-ce arêndatorii domeniului nu au mai concesŭ poporului acestŭ păşunatŭ, parţela parochială se putea folosi separatŭ şi m'am şi încercatŭ a mĕ folosi de dreptulŭ acesta acordatŭ prin lege, dér primarulŭ mĕ oprì cu forţa. Esc. Sa Metropolitulŭ, fiindŭ insciinţatŭ, dete ordinŭ protopopului sĕ iese la faţa locului, şi sĕ cerce starea lucrului.

Observŭ şi aceea, că eu am solvitŭ contribuţiunea pentru acelŭ locŭ de păşune dela timpulŭ predărei în folosinţă şi totuşĭ nicĭ după 3 anĭ de folosire comună nu mi se concese folosinţa eschisivă. Ba în anulŭ 1883 primarulŭ, care era interesatŭ în causă, şi cu representanţa comunei, fără a mĕ întreba, esarendară loculŭ din cestiune, éră arenda o luă însuşĭ primarulŭ. Ajunge a spune, că în cele din urmă am fostŭ silitŭ sĕ solvescŭ contribuţiunea ér cu pretensiunea am fostŭ îndrumatŭ la calea legei civile....

Am ḑisŭ, că primarulŭ s'a opusŭ cu forţa în contra folosirei dreptului la păşunea parochială. Acusatŭ pentru abusŭ de oficiu, din rĕsbunare provocă poporulŭ la inimiciţiă şi étă-mĕ din nou trasŭ în procesŭ. În fine îmĭ succese totuşĭ a restabili pacea dorită în poporŭ, dér după 6 lunĭ de linisce Prea Veneratulŭ Consistoriu trimite o comisiune la faţa locului ca sĕ întrebe pe poporŭ, décă este îndestulitŭ cu preotulŭ sĕu nu? Se decretă sĕ trécă causa prin formalităţile legei şi apoi se descărcă asupra mea unŭ trăsnetŭ încărcatŭ de miasmele cătranului cu tótă puterea sdruncinătóre.

Întrebândŭ pe unulŭ dintre mai marii clerului, că ce ar fi de făcutŭ şi cum sĕ ne orientămŭ în purtarea nóstră cu poporulŭ, îmĭ rĕspunse: „sĕ laşĭ tóte după voia poporului“. Va fi adecă mai bine a fi inculpatŭ ca negligentŭ din partea superiorilorŭ, decâtŭ de activŭ din partea poporului?

Funestŭ şi periculosŭ principiu! Preotulŭ nu este déră decâtŭ unéltă şi jucăriă în mâna poporului. Consecinţa acestui principiu este, că poporulŭ nu mai pune nicĭ unŭ preţŭ pe autoritatea preoţilorŭ, ci îndată ce nu-i convine ceva, alérgă cu jalba în proţapŭ la Blaşiu, şi ca sĕ dea unŭ pondŭ mai mare causei, îşĭ conduce şi advocaţĭ, cum s'a întêmplatŭ în comunele Ghirbomŭ, Henigŭ, Şieuşia ş. a. 'Mĭ aducŭ aminte la loculŭ acesta de cuvintele, ce le cetisemŭ nu de multŭ într'o fóiă bisericéscă română: „A face ca preoţimea sĕ-şĭ pérdă autoritatea sa înaintea poporului însĕmnă a demoralisa poporulŭ în întregulŭ înţelesŭ alŭ cuvêntului, — a-i pregăti perirea.“

Ce vomŭ ḑice după tóte acestea despre subsistinţa preotului şi a familiei sale? Este sciutŭ, că preoţii românĭ nu suntŭ salarisaţĭ, ci trăescŭ din esploatarea cu sudorĭ crunte a agrilorŭ parochialĭ, situaţĭ în multe locurĭ pe délurĭ şi surpăturĭ. Cine va rebonifica preotului timpulŭ şi spesele perdute în procese? Unde este despăgubirea speselorŭ făcute cu îmbunătăţirea agrilorŭ nefolositorĭ când încă până a nu începe a se bucura de rodele muncei sale, trebue sĕ se strămute? Nu se împinge óre preotulŭ cu forţa în ruina stărei sale materiale?

Astfeliu stândŭ lucrurile preoţii potŭ esclama cu prigonitulŭ lorŭ episcopŭ de odinióră Inoc. Micu Klain: *„Heu miseram nostram nullibi fors în Europa auditam sortem“.* Étă dérĕ, că preoţii nu suntŭ neactivĭ, indiferenţĭ orĭ chiar trecuţĭ în castre străine, ci adese-orĭ momente de desperare îi silescŭ şi pe ei sĕ alunece din ca lea adevĕrului, căcĭ pentru a puté înfrânge nenumĕratele lupte şi greutăţĭ, pe carĭ le întimpină astăḑĭ unŭ preotŭ dela sate, se poftesce mai întâiu de tóte sĕ 'i se dea putere şi autoritate faţă cu poporulŭ.

Dixi et salvavi animam meam.

Ioachimŭ Crişianŭ, parochŭ gr. cat.

Academia Română.

Sesiunea generală din anul 1887.

Programa lucrărilorŭ.

1. Raportulŭ Secretarului generalŭ despre activitatea Academiei în decursulŭ anului încetatŭ 1886—87.
2. Alegerea comisiunii pentru examinarea lucrărilorŭ făcute în decursulŭ anului încetatŭ 1886—87.
3. Alegerea comisiunii financiare pentru cercetarea compturilorŭ din anulŭ încetatŭ 1886—87 şi pentru combinarea budgetului pe anulŭ 1887—88.
4. Alegerea comisiunii pentru cercetarea publicaţiunilorŭ presentate la concursulŭ *Premiului* de 1500 lei alŭ *Asociaţiunei craiovene pentru înaintarea învĕţămêntului publicŭ* pe anulu 1887.
5. Darea de sémă a D-lui B. P. Haşdĕu despre lucrarea Marelui Etimologicŭ alŭ Românie.
6. Raportulŭ comisiunii însărcinate cu cercetarea publicaţiunilorŭ presentate la concursulŭ premiului *Năsturelŭ-Herescu* de 4000 lei şi a premiului *Heliade-Rădulescu* de 5000 lei pe 1887.
7. Raportulŭ comisiunii însărcinate cu cercetarea manuscrisului presentatŭ la concursulŭ *Premiului Lazăr* pe 1887: *Flora descriptivă a unui judeţŭ din România* după alegerea concurentului.
8. Relaţiunea Secţiunii literare asupra probelorŭ de traducere din *M. T. Ciceronis, De officiis lib. I.*, presentate la concursŭ.
9. Raportulŭ comisiunii financiare asupra compturilorŭ pe anulŭ 1886—87.
10. Raportulŭ Comisiunii însărcinate cu examinarea lucrărilorŭ făcute în decursulŭ anului încetatŭ 1886—1887.
11. Regulamentarea premielorŭ ce suntŭ a se da din fondulŭ G. San-Marinŭ.
12. Determinarea subiectului ce este a se pune la concursulŭ premiului Heliade-Rădulescu de 5000 lei pentru anulŭ 1890.
13. Decisiune privitóre la *Premiulŭ Alexandru Ionŭ Cuza.*
14. Raportulŭ comisiunii însărcinate cu revisuirea Regulamentului generalŭ.
15. Raportulŭ comisiunii însărcinate cu facerea esplorărilorŭ dela Cucutenĭ.
16. Raportulŭ comisiunii permanente a Bibliotecei.
17. Discursulŭ de recepţiune alŭ d-lui Gr. Cobâlcescu (Art. 25 Stat., 63 Reg.)
18. Alegerea unui membru alŭ Academiei în Secţiunea literară în loculŭ rĕposatului G. M. Fontaninu.
19. Alegerĭ de membri onorarĭ şi corespondenţĭ.
20. Cestiunea ortografiei. Continuarea discuţiunii asupra luĭ *U* mutŭ finalŭ.
21. Alegerea comisiunii de 9 membri pentru cercetarea publicaţiunilorŭ ce se vorŭ presenta la concursulŭ premielorŭ Năsturelŭ-Herescu de 4000 lei şi Lazărŭ de 5000 lei pentru anulŭ 1888.
22. Alegerea comisiunii pentru cercetarea lucrărilorŭ ce se vorŭ presenta la concursulŭ premiului *Heliade-Rădulescu* pe 1888: *Nunta la Românĭ. Studiu etnograficŭ comparativŭ.*
23. Formarea budgetului pe anulŭ 1887—88.
24. Alegerea Preşedinţilorŭ şi Vice-Preşedinţilorŭ Secţiunilorŭ. (Art. 14 Stat.)
25. Alegerea Secretarului Secţiunii istorice pe 7 anĭ, 1887—1894. (Art. 15 Stat.)
26. Alegerea Delegaţiunii pentru anulŭ 1887—88.
27. Raportulŭ Secretarului generalŭ asupra lucrărilorŭ sesiunii generale.

Ultime sciri.

Viena, 15 Martie. — O înaltă personalitate militară, întreţinêndu-se cu unŭ corespondentŭ alŭ unui jurnalŭ strĕinŭ, s'a esprimatŭ în terminii următorĭ asupra situaţiunei actuale: Rusia nu va ocupa Bulgaria fiind-că ea este în acestŭ momentŭ incapabilă de a o face. Décă Rusia ar trece prin România, Austria se va afla în necesitatea de a începe rĕsboiu. Pe de altă parte, debarcarea unei armate de ocupaţiune la Varna séu la Burgas, ar fi o operaţiune riscată. Lucrurile ar sta altfelŭ décă aceste oraşe s'ar afla în mânile insurgenţilorŭ bulgarĭ, eată pentru ce nesbânda ultimei conspiraţiunĭ silesce Rusia a amâna planulŭ ei de ocupare. De altmintrelea România fiindŭ în posesia Dobrogei ţine cheia Bulgariei.

Petersburg, 15 Martie. — Ministrulŭ de rĕsboiu, din ordinulŭ Ţarului, a publicatŭ unŭ decretŭ, prin care se măresce solda oficerilorŭ, în acestŭ decretŭ ministrulŭ esprimă speranţa, că oficerii vorŭ sci sĕ se arate demnĭ de acéstă favóre.

Bucuresci, 15 Martie. — „Rom. lib.“ ḑice, că d, inginerŭ Dragu, şefulŭ atelierelorŭ căilorŭ ferate, a fostŭ chiămatŭ la ministerulŭ de rĕsboiu, unde i s'a recomandatŭ sĕ pue de urgenţă în reparaţiune unŭ numĕrŭ de 400 vagóne pentru trebuinţele acelui ministerŭ.

DIVERSE.

Din istoria ordinului Iesuiţilorŭ. — Ordinulŭ Iesuiţilorŭ, alŭ cărui generalŭ a muritŭ de curêndŭ, numĕră dela întemeiarea sa până la Pater Beckx, 22 generalĭ, dintre carĭ 11 Italienĭ. (Aquaviva, Viteleschi, Caraffa, Piccolomini, Gotifredo, Oliva, Tamburini, Visconti, Centurioni, Ricci, Fortis); 4 Spaniolĭ, între carĭ întemeiătorulŭ ordinului, Ignaz Loyola (1541 până la 1556), şi succesorii sĕi Loinez, Borgia şi Gonzales: 3 Belgianĭ (Mercurian, de Noyette, Beck); 1 Germanŭ (Nikel); 1 Boemŭ (Netz); 1 Polonŭ (Borzogowski) şi 1 Olandezŭ (Rothaan). Alegerea generalului urméză după o pregătire de 8 ḑile. Alegĕtorii suntŭ închişĭ şi constrinşĭ a posti numai cu pâne şi cu apă, şi suntŭ puşĭ în libertate numai după deslegarea problemei lorŭ. La votare decide maioritatea absolută. Celŭ alesŭ trebue sĕ între în funcţiă, altfelŭ se pedepsesce cu escomunicare. Generalulŭ ordinului esercită o influenţă fără marginĭ asupra tuturorŭ membrilorŭ societăţii lui Isusŭ. După regulamentulŭ lui Loyola îi este datorŭ fiecare membru supunere, „ca când ar fi cadavrulŭ sĕu toiagulŭ unui anticŭ.“ Generalulŭ numesce pe toţĭ funcţionarii ordinului, afară de „Admonitor« şi de cei patru asistenţĭ, carĭ se alegŭ de congregaţiunea generală. Admonitorulŭ este însărcinatŭ în specialŭ a supraveghia conduita generalului, a'i da poveţe şi are chiar dreptulŭ şi datoria a-lŭ admonia când găsesce că purtarea lui e neregulată. Ce privesce pe asistenţĭ, ei forméză consiliulŭ secretŭ alŭ generalului cu votŭ deliberativŭ, ér în casŭ de mórte séu de destituire a generalului convócă congregaţiunea. Numai unŭ singurŭ generalŭ a ocupatŭ acestŭ oficiu aşa timpŭ îndelungatŭ ca Beckx, anume Klaudius Aquaviva, carele dela 1581 pană la 1615, aşa dér tocmai 34 anĭ, a purtatŭ generalatulŭ. De acesta se apropiă Viteleschi cu 30 anĭ.

Starea sănătăţii renumitului inventatorŭ Edison, este descrisă în rapórte sosite din New-York ca fórte sdruncinată. În Decemvre zăcù elŭ de o violentă aprindere de plumânĭ, care lăsă urmă îngrijitóre. Reînsănătoşarea sa se socotesce ca ceva aprópe imposibilŭ. Edison a devenitŭ în timpulŭ din urmă mărturisitorŭ alŭ spiritualismului şi a întrebuinţatŭ multŭ timpŭ şi bătaiă de capŭ la folosirea fonografului sĕu orĭ a unei maşinĭ de vorbitŭ, care sĕ-lŭ aducă în legătură cu lumea morţilorŭ. Acéstă procedere a pusŭ în uimire pe mulţĭ capitaliştĭ, carĭ aveau mare încredere în invenţiunile lui, şi a deşteptatŭ marĭ îngrijirĭ pentru starea lui spirituală. Însĕ medicii şi alte personalităţĭ, carĭ stau în legătură mai strinsă cu elŭ, rîdŭ de aceste părerĭ, declarândŭ starea lui intelectuală aşa de clară şi ageră ca orĭ când.

Femeea cea mai frumósă? — Fisionomiculŭ Poincelot ţinŭ mai deunăḑĭ în Parisŭ, înaintea unui numerosŭ publicŭ de mii de ómenĭ, o conferinţă în care descrise pe cea mai frumósă femeiă din lume, pe o damă ce locuesce în Auteuil Dama are pĕrŭ castaniu, semnulŭ spiritului uşorŭ, într'o nuanţă, care ţine mijloculŭ între indiferentismulŭ blondei şi între foculŭ brunetei. O frunte lată, dovadă de inteligenţă, ochĭ de tigru, unŭ nasŭ subţire, o gură mică şi rumenă, care esprimă simţêmentŭ, urechĭ finŭ făcute, carĭ nu au trebuinţă a fi împodobite cu cercei. Mâna este albă, umerii suntŭ trandafirii, piciorulŭ frumosŭ modulatŭ, mersulŭ legănatŭ. D-nulŭ Poincelot declară, că acestŭ idealŭ alŭ frumseţei e măritată şi că în generalŭ frăgeḑimea fetei nu se póte mĕsura nicĭodată cu splendida frumseţe a unei femei deplinŭ desvoltate. — Pare-ni-se că d-nulŭ Poincelot 'şi-a datŭ pe faţă foculŭ ce'i arde inima pentru dama din Auteuil, căcĭ dreptŭ vorbindŭ, nu va fi numai o singură damă frumósă în tótă lumea.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 16 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	101 20
Rentă de hârtiă 5%	89 35
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 25
Bonurĭ rurale ungare	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.00
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	120.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	122 80
Renta de hărtiă austriacă	80.70
Renta de arg. austr.	81.20
Renta de aurŭ austr.	111 75
Losurile din 1860	133.—
Acţiunile băncei austro-ungare	869 —
Act. băncei de creditŭ ung.	295.50
Act. băncei de creditŭ austr.	276.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.00
Napoleon-d'orĭ	10.60
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.75
Londra 10 Livres sterlinge	127.75

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 27 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	88—	89—
Renta rom. amort. (5%)	91½	92½
» convert. (6%)	83—	84—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	99—	100—
» „ „ (5%)	82¾	84¼
» » urban (7%)	96—	97—
» » » (6%)	90—	91—
» » » (5%)	78—	79—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	19.—	20.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	1.98	2.00

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 17 Martie st. n. 1887.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.44	8.49
Argint românesc	8.40	8.45
Napoleon-d'orĭ	10.07	10 10
Lire turcescĭ	11.43	11.46
Imperialĭ	10.43	10.46
Galbenĭ	5 94	5·90
Scrisurile fonc. »Albina»	101.—	102.--
Ruble Rusescĭ	113.—	114.—
Discontulŭ	7—10% pe anŭ.	

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatuluĭ postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularităţĭ la primirea ḑiarului onor. abonaţĭ suntŭ rugaţĭ a ne încunosciinţa imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei"

se potŭ face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —

„ şése lunĭ . . . . 6 fl. —

„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ

„ şése lunĭ . . . . 20 „

„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Cluşiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6 03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	.
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	--
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	--
Cluşiu (	—	10.28	5.26	6.43	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	--
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4.52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	--
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	- -
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	- -
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	--

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6 40
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ